

Hemşirelik Öğrencilerinin Eleştirel Düşünme Eğilimleri İle Akademik Başarıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Examination of the Relationship Between Critical Thinking Disposition and Academic Success of Nursing Students

Yalçın KANBAY,¹ Elif IŞIK,¹ Özgür ASLAN¹

ÖZET

Amaç: Bu çalışma, hemşirelik yüksekokulu öğrencilerinin eleştirel düşünme eğilimleri ile akademik başarıları arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla tanımlayıcı olarak yapıldı.

Gereç ve Yöntem: Araştırmanın evrenini sağlık yüksekokulu hemşirelik bölümü 1., 2., 3. ve 4. sınıflarda klasik modele dayalı öğrenim modeli ile öğrenim gören 281 öğrenci, örneklemini ise 249 öğrenci oluşturdu. Veri toplama aracı olarak California Eleştirel Düşünme Eğilimi Ölçeği ve öğrenci transkriptleri kullanıldı. Değişkenler arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla korelasyon, gruplar arasındaki farkın aranmasında ise varyans analizi yapıldı.

Bulgular: Öğrencilerin eleştirel düşünme eğilimi puan ortalamaları 261.95 puan olarak belirlendi. Öğrencilerin eleştirel düşünme eğilimi puanları ile akademik başarıları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmadı ($p>0.05$). Bununla birlikte 1. ve 2. sınıf öğrencilerinin eleştirel düşünme eğilim puanları 3. ve 4. sınıf öğrencilerin eleştirel düşünme eğilim puanlarından anlamlı düzeyde yüksek bulundu ($p<0.05$).

Sonuç: Bu çalışmanın sonucunda hemşirelik öğrencilerinin eleştirel düşünme eğilim puanlarının orta düzeyde olduğu, eleştirel düşünme eğilimi ile akademik başarı arasında ilişki bulunmadığı, 1. ve 2. sınıf öğrencilerin eleştirel düşünme puanlarının 3. ve 4. sınıf öğrencilerden daha yüksek olduğu belirlendi. Bu sonuçlardan yola çıkarak eleştirel düşünme becerisi daha yüksek öğrenciler yetiştirmek için müfredata eleştirel düşünmeyi geliştirici derslerin konulması ve öğrencilerin eleştirel düşünme eğilimlerindeki gelişmeyi belirlemeye yönelik uzulamasına çalışmalar yapılması önerilir.

Anahtar sözcükler: Akademik başarı; eleştirel düşünme; hemşirelik eğitimi.

SUMMARY

Objectives: This study was conducted descriptively to examine the relationship between critical thinking disposition and academic achievement of nursing students.

Methods: The universe of the study consisted of 281 nursing students in a four-year health high school who were educated with a conventional learning method, and the sampling consisted of 249 students. As data collection tools, the California Critical Thinking Disposition Inventory and transcripts of the students were used. In order to study the relationship between variables, correlation analysis was used, while analysis of variance was used to evaluate the difference between the groups.

Results: The critical thinking disposition mean score of the nursing students was determined as 261.95 points. The relationship between critical thinking disposition scores of the students and their academic achievement was not statistically significant ($p>0.05$). However, critical thinking disposition scores of 1st and 2nd year students were significantly higher than the scores of 3rd and 4th year students ($p<0.05$).

Conclusion: Critical thinking disposition scores of the nursing students were determined as moderate, no statistically significant relationship was found between critical thinking disposition and academic achievement, and finally, 1st and 2nd year nursing students were more successful than 3rd and 4th year students in terms of critical thinking. Based on these results, in an effort to graduate students with higher critical skills, it is suggested to supplement the current curricula with new courses aimed toward improving the critical thinking capabilities of the students. Furthermore, longitudinal studies to determine the development of the critical thinking disposition of the students should be conducted.

Key words: Academic achievement; critical thinking; nursing education.

Giriş

Eleştirel düşünme mesleki uygulama alanlarında geniş bir yelpazede bilgiyi ve mesleki yargı süreçlerini geliştirmek amacıyla ile kullanılan; yorumlama, analiz, değerlendirme ve an-

lamlandırma sonucu, amaçlı ve otonom bir şekilde karar vermeye dayanan bilişsel bir mekanizma,^[1,2] diğer bir deyişle bir karar verme sürecidir.^[3] Oerman, bu süreci problem çözme, mantıklı karar verme, bilgiyi analiz etme ve tartışma süreçleri olarak tanımlamaktadır.^[4]

1990 yılında Amerikan Felsefe Birliği tarafından desteklenen Delphi Projesi'nde eleştirel düşünmenin tanımı yapılmış^[2] ve ideal bir eleştirel düşünürün taşıması gereken özellikler; meraklı, iyi bilgili, açık fikirli, esnek, adil değerlendireme yapabilen, sonuçların güvenilirliğini araştıran, kişisel değerlendirmelerinde dürüst olan, bulunduğu yargılarda temkinli davranan, yeniliğe açık, karmaşık konularda düzenli, bil-

¹Artvin Çoruh Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu, Artvin

İletişim (Correspondence): Arş. Gör. Yalçın KANBAY.
e-posta (e-mail): yalcinkanbay@hotmail.com

Psikiyatri Hemşireliği Dergisi 2011;2(3):123-127
Journal of Psychiatric Nursing 2011;2(3):123-127

Geliş tarihi (Submitted): 12.10.2011 **Kabul tarihi (Accepted):** 28.12.2011

giyi aramada çalışkan, kriterleri belirlemede mantıklı, soruşturma odaklı, karışık durumların ve koşulların araştırılmasında ısrarlı şekilde sıralanmıştır.^[1]

Eleştirel düşünme ve problem çözme, klinik karar vermede yaygın olarak kullanılan süreçlerdir ve profesyonel kararlar alabilmek için bireylerin eleştirel düşünme becerisini kullanması gerekmektedir.^[3] Eleştirel düşünmenin bir karar ya da kliniksel bir sonuç üretmek için hemşireye olanak vermesinden dolayı eleştirel düşünme becerisinin geliştirilmesi hemşirelik eğitiminden beklenen sonuçlardan birisidir.^[4,5] Çünkü hemşirelik mesleği doğası gereği sürekli problem çözmek ve profesyonel kararlar almak durumunda olan bir meslektir.

Çağdaş hemşirelik eğitimi, hemşirenin hemşirelik uygulamaları konusunda yeni bilgiler kazanabilmesi, insanı anlayabilmesi ve uygulamadaki güçlüklerle karşı eleştirel düşüncesini gerektirmektedir.^[6,7] Hastaya güvenilir, etkili ve kaliteli hemşirelik bakımı vermek için hastanın gereksinimini saptayıp, gerekli hemşirelik uygulamalarını hemen algılayabilecek bilgi derinliğine sahip hemşire yetiştirmeye katkıda bulunmasından dolayı, eleştirel düşünme hemşirelik eğitimi açısından çok önemli bir yere sahiptir.^[4,6]

Hemşirenin klinik alanda kaliteli bakım sunabilmesi, otonomisini sağlayabilmesi, profesyonelliğini sürdürebilmesi, hasta bakım ve yönetimini planlayabilmesi için eleştirel düşünme becerisini kullanması gerekmektedir. Ayrıca toplumun sağlığını koruma, geliştirme ve yaşam kalitesini artırma yönünde etkili hizmet verebilmek için hemşirelerin eleştirel düşünme becerilerini kullanmaları beklenmektedir.^[5,8,9]

Üniversite eğitiminde analitik düşüncenin öğretilmesi, mümkün olduğunca problem çözme ve doğru eğilimler için düşünmenin kullanılmasına fırsat vererek öğrencilerin bilişsel ve zihinsel alışkanlıklarının geliştirilmesi gerekmektedir.^[10] Hemşirelik için eleştirel düşünme vazgeçilmez temel bir öğe olmakla beraber hemşirelik eğitiminin eleştirel düşünmeyi geliştirdiği yönünde yeterli kanıt yoktur. Magnussen ve arkadaşlarının (2000) yaptıkları çalışmada eğitim sürecinden geçen öğrencilerin eğitim öncesi ve sonrası eleştirel düşünme puanları arasında anlamlı fark bulunamamıştır.^[11] Buna karşın, Kökdemir (2003) eleştirel düşünmenin eğitimle kazanılabileceğini bu nedenle üniversite eğitiminde yeniliğe açık, sorgulamaya dayanan ve öğrencilerin pasif alıcılar yerine aktif katılımcılar gibi davrandığı bir eğitim modelinin gerekliliğinin üniversite eğitimi açısından çok önemli olduğunu vurgulamaktadır.^[12]

Literatür incelendiğinde hemşirelik öğrencilerinin eleştirel düşünme eğilim puanlarının düşük^[13,14] ya da orta düzeyde^[15-17] olduğu görüldü de yapılan çalışmalar eleştirel düşünme becerisinin akademik ve klinik başarı üzerinde etkili olduğunu, eleştirel düşünme puanı yüksek olan hemşirelik öğrencilerinin akademik ve klinik yönden daha başarılı olduklarını göstermektedir.^[17-20] Ayrıca Kökdemir (2003), yaptığı

çalışmada genel olarak öğrencilerin eleştirel düşünme puanı yükseldikçe akademik performanslarının da yükseldiği, daha önemlisi bu yükselmenin ders çeşidinden bağımsız olduğu sonucuna varmıştır.^[12] Buna karşın Giro (2000) değişik akademik düzeylerde eleştirel düşünme eğilimini ölçtüğü çalışmasında akademik düzeyler ile eleştirel düşünme arasında anlamlı bir ilişki bulamamıştır.^[21]

Literatür incelendiğinde sıklıkla hemşirelik öğrencilerinin eleştirel düşünme düzeyleri ve eleştirel düşünmeyi etkileyen etmenler gibi konular araştırılmış, eleştirel düşünmenin akademik başarı üzerindeki etkisini ölçen kısıtlı sayıda çalışmaya ulaşılabilmektedir. Bu nedenle hemşirelik öğrencilerinin eleştirel düşünme düzeyleri ve akademik başarıları arasındaki ilişkiyi inceleyen bu çalışma planlanarak literatüre katkı sağlanması hedeflenmiştir.

Gereç ve Yöntem

Bu çalışma, sağlık yüksekokulunda öğrenim görmekte olan hemşirelik öğrencilerinin eleştirel düşünme becerileri ile akademik başarıları arasındaki ilişkiyi incelemek amacı ile yapılan tanımlayıcı bir araştırmadır.

Evren ve Örneklem: Araştırmanın evrenini 2010-2011 öğretim yılında sağlık yüksekokulu hemşirelik bölümü 1., 2., 3. ve 4. sınıfta öğrenim görmekte olan 281 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın yürütüldüğü 2010-2011 öğretim yılı güz yarıyılında kayıtlı, derse devam eden 1. sınıfta okuyan 84, 2. sınıfta okuyan 72 öğrenci, 3. sınıfta okuyan 70 öğrenci ve 4. sınıfta okuyan 55 öğrenci olmak üzere toplam 281 öğrenci araştırma kapsamına alınmıştır. Fakat çalışmaya katılmak istemeyen, ölçeklerdeki sorulara eksik cevap veren ve ulaşılamayan öğrenciler olması nedeni ile çalışmanın örneklemini 249 öğrenci oluşturmuştur. Ayrıca öğrencilerin eleştirel düşünme eğilimleri ile akademik başarıları arasındaki ilişkinin incelenmesinde 1. sınıf öğrencileri örneklem dışı tutulmuştur.

Veri Toplama Araçları: Verilerin toplanmasında öğrencilerin yaş, cinsiyet, sınıf gibi bilgilerinin toplanmasına yönelik olarak araştırmacı tarafından oluşturulan bilgi formu, öğrenci transkriptleri ve California Eleştirel Düşünme Eğilim Ölçeği kullanılmıştır.

California Eleştirel Düşünme Eğilim Ölçeği: 1990 yılında Facione ve arkadaşları tarafından geliştirilen California Eleştirel düşünme eğilim ölçeği kişinin eleştirel düşünme düzeyini değerlendirmek amacı ile kullanılmaktadır.^[22] Ölçeğin Türkiye'deki geçerlilik güvenilirlik çalışması Kökdemir tarafından 2003 yılında yapılmıştır. Analitiklik, açık fikirlilik, meraklılık, kendine güven, doğruyu arama ve sistematiklik olmak üzere 6 alt boyuttan ve toplam 51 maddeden oluşan ölçeğin Cronbach Alfa değeri .88 olarak bulunmuştur. Ölçekteki 5., 6., 9., 11., 15., 18., 19., 20., 21., 22., 23., 25., 28., 33., 36., 41., 43., 45., 49. ve 50. sorular tersinden pu-

anlanarak hesaplanmıştır. Her alt ölçekten alınan puan toplamının 10 ile çarpılıp alt ölçekteki madde sayısına bölünmesi ile alt ölçeklerden alınan puanlar hesaplanmaktadır. Alt ölçeklerden alınan puanların toplanması ile de ölçekten alınan toplam puan hesaplanmaktadır. Değerlendirmede puanı 240'dan (40x6) az olan kişilerin genel eleştirel düşünme eğilimlerinin düşük, puanı 300'den (50x6) fazla olanların ise bu eğilimlerinin yüksek olduğu söylenebilir.^[12]

Verilerin Değerlendirilmesi: Verilerin analizinde "SPSS for Windows 17.0" programı kullanılmıştır. Öğrencilerin eleştirel düşünme eğilim puanlarının hesaplanmasında sayı ve ortalama, sınıflara göre eleştirel düşünme eğilim puanının akademik başarı puanıyla ilişkisinin incelenmesinde korelasyon analizi ve sınıflara göre eleştirel düşünme puan ortalamaları arasındaki farkın belirlenmesinde varyans analizi ve ileri analiz olarak Scheffe ileri analizi kullanılmıştır.

Bulgular

Öğrencilerin sınıflara göre cinsiyetleri ve yaş ortalamaları Tablo 1'de verilmiştir. 152 kız 97 erkek öğrenci olmak üzere

re toplam 249 kişiden oluşan örneklemin genel yaş ortalaması 21.956'dır.

Öğrencilerin sınıflara göre eleştirel düşünme eğilim puan ortalamaları ve sınıflara göre eleştirel düşünme eğilim puan ortalamaları arasındaki fark Tablo 2'de verilmiştir. Analiz sonucu sınıflar arasında eleştirel düşünme eğilim puan ortalamaları bakımından fark olduğu görülmektedir. Farkın hangi sınıftan kaynaklandığını belirlemek için yapılan Scheffe ileri analizi sonucu 1. ve 2. sınıf ile 3. ve 4. sınıf şeklinde iki grubun oluştuğu ayrıca 1. ve 2. sınıf öğrencilerinin eleştirel düşünme eğilim puan ortalamalarının 3. ve 4. sınıf öğrencilerin ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir.

Öğrencilerin eleştirel düşünme eğilim puanları ile akademik başarıları arasındaki ilişkiyi gösteren Korelasyon analizi Tablo 3'te verilmiştir. Yapılan analiz sonucu sınıfların akademik ortalamaları ile eleştirel düşünme eğilim puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Ayrıca örneklemin akademik ortalaması ile eleştirel düşünme eğilim puan ortalaması arasında da anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır.

Tablo 1. Öğrencilerin sınıflara göre cinsiyetleri ve yaş ortalamaları

Sınıf	Cinsiyet		Yaş		
	Kız	Erkek	Min.	Maks.	Ortalama
1	53	24	20	27	19.623
2	34	28	18	28	23.403
3	32	27	20	29	22.627
4	33	18	20	26	22.941
Toplam	152	97			21.956

Tablo 2. Öğrencilerin sınıflara göre eleştirel düşünme eğilim puanları arasındaki fark

Sınıf	n	Ortalama	SS	Önemlilik
1	77	269.40	2.320	F: 13.096 p: .000
2	62	268.60	2.607	
3	59	252.32	2.442	
4	51	253.77	2.906	
Toplam	249	261.95	1.365	

p<0.001.

Tablo 3. Öğrencilerin sınıflara göre eleştirel düşünme eğilim puanları ile akademik başarı puanları arasındaki ilişki*

Sınıf	n	r	r ²	p
2	62	.102	.010	.432
3	59	.017	.028	.896
4	51	.003	.000	.981
Toplam	172	-.028	.078	.716

p>0.05; *Veri toplama aşaması dönem içerisinde gerçekleştirildiğinden dolayı 1. sınıf öğrenciler örnekleme dışı tutulmuştur.

Tartışma

Öğrencilerin eleştirel düşünme eğilim puan ortalamalarının 261.95'tir ve bu puan orta düzeyde eleştirel düşünme eğilimi olduğunu göstermektedir.^[12] Hemşirelik öğrencilerinin eleştirel düşünme eğilimini inceleyen çalışmalarda genel olarak öğrencilerin eleştirel düşünme eğilim puanlarının orta düzeyde olduğu ve bu çalışmayla uyum gösterdiği belirlenmiştir.^[15,17,19,23] Buna karşın literatürde hemşirelik öğrencilerinin eleştirel düşünme eğilim ortalamalarının düşük düzeyde olduğunu belirten çalışmalarda bulunmaktadır.^[13,14] Eğitiminin aktif, öğrencinin ise pasif ve alıcı olduğu eğitim modellerinde öğrencinin eleştirel düşünme becerisi gelişmekte ve öğrenciler etkin problem çözme yöntemlerini kullanmamaktadırlar. Bu nedenle eleştirel düşünme becerisi yüksek öğrenciler yetiştirmek için öğrencilerin eğitim sürecine aktif katılımlarının sağlandığı, eleştirel düşünme becerilerini içeren derslerin olduğu ve öğrencinin problem çözme becerilerini kazandığı eğitim modellerine ihtiyaç duyulmaktadır.

Yapılan çalışmalar, özellikle probleme dayalı öğretim modelinin uygulandığı eğitim modellerinde eleştirel düşünme eğiliminin eğitim süreci içerisinde arttığını göstermektedir.^[14,23] Buna karşın bu çalışmada tersi bir durum söz konusudur. 1. ve 2. sınıf öğrencilerin eleştirel düşünme eğilim puanları 3. ve 4. sınıf öğrencilerin puanlarından anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Bu bulgu, eğitim süreci içerisinde öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerinde gerileme olduğu yönünde bir yorum yapmak için yeterli değildir. Çünkü araştırma kapsamına alınan gruplar birbirinden bağımsız oluşturulmuştur ve eğitim sürecinden önceki eleştirel düşünme puanları bilinmemektedir. Öğrencilerin eğitim süreci boyunca eleştirel düşünme eğilimleri hakkında daha ayrıntılı bilgi edinebilmek için, eğitimden önce ve sonraki verileri kapsayan, uzunlamasına çalışmalara gerek olduğunu düşünmekteyiz.

Bu çalışmanın bulgularına göre eleştirel düşünme eğilimi ile akademik başarı arasında ilişki bulunamamıştır. Bu bulguya benzer olarak Girot (2000) yaptığı çalışmada, eleştirel düşünme becerisi ile akademik başarı arasında anlamlı ilişki bulunamamıştır.^[21] Buna karşın literatürde eleştirel düşünme becerisi ile akademik başarı arasında ilişki olduğunu gösteren çalışmalar da bulunmaktadır.^[14] Bu farklılığın nedeninin öğretim sürecinde didaktik öğretim anlayışının (konu merkezli, öğreticinin aktif öğrencinin pasif olduğu, öğretimin ezber dayalı olduğu, öğrencinin söz hakkının olmadığı, motivasyonun dışsal ve öğretimin sınıfla sınırlı olduğu) kullanılmasından kaynaklandığı düşünülebilir.

Sonuç ve Öneriler

Sonuç olarak, bu araştırmanın örneklemini oluşturan hemşirelik öğrencilerinin eleştirel düşünme düzeylerinin orta düzeyde olduğu, 1. ve 2. sınıf öğrencilerin eleştirel düşünme eğilim puan ortalamalarının 3. ve 4. sınıf öğrencilerin orta-

lamalarından yüksek olduğu ve eleştirel düşünme eğilimi ile akademik başarı arasında anlamlı ilişki olmadığı saptanmıştır.

Bu sonuçlar doğrultusunda:

- Eleştirel düşünme becerisi daha yüksek öğrenciler yetiştirmek için müfredatta yeni düzenlemeler yapılması ve müfredatta eleştirel düşünmeyi geliştirici derslerin konulması
- Öğrenci merkezli bir eğitim modeline geçiş yapılması
- Öğrencilerin eğitim süreçlerindeki eleştirel düşünme becerilerindeki gelişimi ölçebilecek uzunlamasına çalışmaların yapılması önerilmektedir.

Kaynaklar

1. Facione PA. Critical thinking: A statement of expert consensus for purposes of educational assessment and instruction. Executive Summary "The Delphi Report" ERIC Document 1990; p. 315-423.
2. Facione NC, Facione PA. Externalizing the critical thinking in clinical judgment. *Nursing Outlook* 1996;44:129-36.
3. Facione NC, Facione PA. "Critical thinking and clinical judgment," from critical thinking and clinical reasoning in the health sciences: a teaching anthology, Milbrea CA: Published by Insight Assessment/ The California Academic Pres; 2008.
4. Oermann MH. Career and technical education. *Journal of Nursing Education* 1998;17:322-7.
5. Daly W. Critical thinking as an outcome of nursing education. What is it? Why is it important to nursing education. *J Adv Nurs* 1998;28:323-31.
6. Paul R, Heaslip P. Critical thinking and intuitive nursing practise. *J Adv Nurs* 1995; 22: 40-7.
7. Greenwood J. Critical thinking and nursing scripts: case for the development of both. *J Adv Nurs* 2000;31:428-36.
8. Adams BL. Nursing education for critical thinking: an integrative review. *J Adv Nurs* 1999;38:111-9.
9. Saarmann L, Freitas L, Rapps J, Riegel B. The relationship of education to critical thinking ability and values among nurses: socialization into professional nursing. *J Prof Nurs* 1992;8:26-34.
10. Facione PA, Blohm SW, Facione NC, Giancarlo CAF. Professional judgment rating form: Novice/internship level critical thinking abilities and habits of mind. Milbrae, CA: The California Academic Pres LLP, 2006.
11. Magnussen L, Ishida D, Itano J. The impact of the use of inquiry-based learning as a teaching methodology on the development of critical thinking. *Nursing Education* 2000;39:360-4.
12. Kökdemir D. Belirsizlik durumlarında karar verme ve problem çözme. [Doktora tezi] Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü; 2003.
13. Bulut S, Ertem G, Sevil Ü. Hemşirelik öğrencilerinin eleştirel düşünme düzeylerinin incelenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi* 2009;2:27-38.
14. Öztürk N, Ulusoy H. Lisans ve yüksek lisans hemşirelik öğrencilerinin eleştirel düşünme düzeyleri ve eleştirel düşünmeyi etkileyen faktörler. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi* 2008;1:15-25.
15. Beşer A, Kissal A. Critical thinking dispositions and problem solving skills among nursing students. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi* 2009;2:88-94.
16. Dirimeşe E. Hemşirelerin ve öğrenci hemşirelerin eleştirel düşünme eğilimlerinin incelenmesi. [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi] Dokuz Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü; 2006.
17. Ip W Y, Lee DTF, Lee IFK, Chau JPC. Disposition towards critical thinking: a study of chinese undergraduate nursing students. *Journal of Advanced Nursing* 2000;32:84-90.

18. Bowles K. The relationship of critical-thinking skills and the clinical-judgment skills of baccalaureate nursing students. J Nurs Educ 2000;39:373-6.
 19. Küçükgüçlü Ö, Kanbay Y. Hemşirelik öğrencilerinin eleştirel düşünme eğilimleri ile klinik başarıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi 2011;14:21-5.
 20. Shin KR. Critical thinking ability and clinical decision-making skills among senior nursing students in associate and baccalaureate programmes in Korea. J Adv Nurs 1998;27:414-8.
 21. Girot EA. Graduate nurses: critical thinkers or better decision makers? J Adv Nurs 2000;31:288-97.
 22. Facione NC, Facione PA, Sanchez CA. Critical thinking disposition as a measure of competent clinical judgment: the development of the California Critical Thinking Disposition Inventory. J Nurs Educ 1994;33:345-50.
 23. Beşer A, Utku M. Hemşirelik ve mühendislik öğrencilerinin eleştirel düşünme eğilimlerinin belirlenmesi. Dokuz Eylül Üniversitesi II. Aktif Eğitim Kurultayı (Kurultay Kitabı). İzmir, 2005; 4-5 Haziran, 366-79.
-
- *10. *Ulusal-Uluslararası Katılımlı Hemşirelik Öğrencileri Kongresi'nde, poster bildirisi olarak sunulmuştur (28-20 Nisan 2011, Gaziantep).*